

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 13813
Tarih : 10.09.2025

34104

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Millî Savunma Bakanı Yaşar Güler** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri ilimizin Yüksekova ilçesine bağlı Esendere beldesi Güvenli köyüne bağlı Nerman mezrasında 5 Eylül 2025'te başlayan yangın, coğrafi ve iklimsel koşulların da etkisiyle kısa sürede büyümüş, komşu köylere sıçramıştır. Yangına ilk müdahaleyi yapmak isteyen yurttaşların askerî birlikler tarafından engellendiği yönündeki iddialar, “yasaklı bölge” statüsünün afet ve acil durumlarda dahi yaşam hakkının önüne geçtiğini göstermektedir. Yurttaşların kendi yaşam alanlarını savunmasına izin verilmemesi, doğanın ve köylerin göz göre göre yok oluşa terk edilmesi anlamına gelmektedir.

7 Eylül 2025'te Şemdinli ilçesi Öveç köyü Karaağaç (Derya) mezrasında başlayan yangın, kısa sürede yerleşim alanlarına ulaşmış, köylerin tahliyesi gerçekleşmiş ve yangın geniş bir alana yayılmıştır. Yangına karşı devletin etkin ve zamanında bir müdahale geliştirememesi, özellikle gece görüşlü uçakların hâlâ envantere alınmamış olması, yangınların gece boyunca kontrolsüz biçimde büyümesine yol açmıştır. Bu durum sadece teknik yetersizlik değil, kamu kaynaklarının ekolojik güvenlikten uzak alanlara yönlendirilmesinin yarattığı politik bir tercihtir.

Her iki vaka, iktidarın anayasal yükümlülüklerini yerine getirmediğini göstermektedir. Anayasa'nın 56'ncı maddesi, devletin çevreyi koruma ve geliştirme görevini tanımlar. 6831 sayılı Orman Kanunu, yangınlara karşı korunmayı devletin asli sorumluluğu olarak belirler. Buna karşın; yangınların büyümesine göz yumulması, yurttaşların çabasının engellenmesi, etkin söndürme kapasitesinin sağlanmaması ve şeffaf veri paylaşımından kaçınılması, bu yükümlülüklerin bilinçli olarak ihlal edildiğine işaret etmektedir.

Özellikle Kürtlerin yoğun yaşadığı Hakkâri, Şırnak ve bölge kentlerinde son yıllarda meydana gelen yangınlar, sadece köylerin ve doğanın değil, aynı zamanda ekolojik dengenin ve kültürel yaşam alanlarının da tahribatına yol açmaktadır. Ekolojik yıkım, meraların, otlakların ve ormanların yok edilmesiyle hayvancılığı ve tarımsal üretimi çökertmekte; yaban hayatını geri dönülmez bir şekilde yok etmektedir. Bu yangınlar yalnızca ekolojik değil, aynı zamanda toplumsal bir yıkım yaratmaktadır.

Orman Genel Müdürlüğü verilerine göre, 2025 yılı 1 Ocak–17 Ağustos tarihleri arasında 5.231 yangın çıkmış, yaklaşık 64.500 hektar alan yok olmuştur. Bu veriler, Hakkâri ve Şırnak'taki yangınların münferit değil, ülke genelinde yapısal bir kriz bağlamında ele alınması gerektiğini göstermektedir. Yine özellikle Kürtlerin çoğunlukta yaşadığı bölge kentlerinde müdahale eksiklikleri, askerî yasak statülerinin sivil müdahaleyi engellemesi ve şeffaflığın sağlanmaması, ekolojik adaletin sistematik biçimde ihlal edildiğini ortaya koymaktadır.

Dolayısıyla, ilgili Bakanlıkların kamuoyunu şeffaf biçimde bilgilendirmesi, ihmallerin ve sorumluların açığa çıkarılması için gerekli adli ve idari soruşturmaları derhâl başlatması ve ekolojik güvenliği esas alan yapısal önlemleri hayata geçirmesi zorunludur. Esendere beldesinde yurttaşların müdahalesinin engellendiği, Şemdinli'de ise müdahalenin geciktiği bu yangınlar; yalnızca köylerimizi ve ormanlarımızı değil, aynı zamanda canlı yaşamını ve ekolojik dengeyi yok oluşturmaktadır. Özellikle Kürtlerin yoğun yaşadığı bölge kentlerinde ortaya çıkan bu tablo, toplumsal adaletsizliğin ve iktidarın çevresel sorumluluklarını yerine getirmemesinin en görünür örneklerinden biri olarak dikkat çekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Esendere beldesi Nerman mezrasının askerî statüsü nedir? Bu statünün dayanağı hangi mevzuattır ve hangi tarihten bu yana yürürlüktedir?
2. Yangın sırasında yurttaşların yangına müdahalesinin askerî birliklerce engellendiği iddiaları doğru mudur? Bu uygulama bakanlığınızın bilgisi ve talimatı dahilinde midir?
3. Askerî yasak bölgelerde yangın ve afet gibi durumlarda sivillerin ve sivil kurumların müdahalesine izin verilmesine yönelik protokoller mevcut mudur? Mevcutsa neden uygulanmamıştır?
4. Esendere yangını özelinde, bölgede görev yapan askerî birliklere verilen talimatlarda yangına doğrudan müdahale veya sivillerin müdahalesini kolaylaştırmaya ilişkin herhangi bir düzenleme yer almakta mıdır?
5. Bakanlığınız, yangına müdahaleyi engelleyen askerî uygulamalar nedeniyle yurttaşların yaşam hakkının ve doğanın korunmasının ihlal edilip edilmediğine ilişkin iç denetim veya soruşturma başlatmayı planlamakta mıdır?